

міжнародному рівні. З початку 2000-х рр. система охорони здоров'я Еміратів розподіляється на державну і приватну та надає послуги не тільки жителям держави, а й експатам (іммігрантам), які проходять лікування з урахуванням низки особливостей [6].

Джерела та література

1. Медицина Дубая. Історія медицини. URL: <https://tourweek.ru/blogs/116350>
2. Медицина в Дубаї, ОАЕ. URL: <http://russian-dubai.com/news-blog/life-in-uae/492-medicine-in-dubai-uae>
3. Медицина та система охорони здоров'я в ОАЕ. URL: <https://uae-platinumclub.ru/strana/obschaya-informaciya/zdravooohranenie/>
4. Особливості охорони здоров'я в Абу-Дабі для експатів. URL: <https://internationalwealth.info/life-abroad/8-peculiarities-of-healthcare-in-abu-dhabi-for-expats/>
5. Рівень медицини в ОАЕ. URL: https://carthage.group/statyi/medicina_uae/
6. Система охорони здоров'я в ОАЕ. URL: <https://www.insure.travel/ae/health/UAE-healthcare-system>

Колесник Олександр, Остапенко Катерина
Вінницький фаховий коледж економіки та підприємництва
Західноукраїнського національного університету

ПОГЛЯД СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ НА ПРОБЛЕМУ «ІСПАНКИ» ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ СУЧАСНОЇ ІНФЕКЦІЇ

Анотація. У статті проаналізовано історичні відомості про одну із найбільших в історії людства пандемій грипу – «іспанський грип», або «Іспанку», що забрала за різними даними близько 100 млн життів і спричинила суттєві зміни в соціальному та політичному житті людства.

Ключові слова: «іспанський грип», «Іспанка», пандемія, віруси грипу.

Abstract. In article analyzed the historical information about one of the largest pandemics of influenza in human history – «Spanish flu», or «Spanish flu», which according to various estimates took about 100 million lives and caused significant changes in social and political life.

Keywords: «Spanish flu», «Spanish flu», pandemic, influenza viruses.

Так само, як нині світ занурюється в другу хвилю коронавірусу, 102 роки тому людство переживало другу хвилю пандемії «іспанського» грипу. Восени 1918 р. «іспанка» виявилася найбільш смертоносною. Попри відмінність біологічної складової Covid-19 та «іспанського» грипу, чимало експертів вбачають подібність у динаміці розвитку сценаріїв обох пандемій. Тож що відбувалося у світі 102 роки тому і які уроки ми мали б винести з тих драматичних подій?

Пандемія «іспанського грипу» (вірус А/Н1N1) у 1918–1920 рр. часто називають найбільш смертельною пандемією в історії людства. Перша хвиля «іспанки» (весна 1918 р.) була настільки легкою, що в деяких наукових журналах хворобу не називали грипом. Винятком стала Іспанія, яка у війні участь не брала. 22 травня 1918 р. мадридська газета АВС розмістила статтю про спалах дивної форми грипу на перших шпальтах. Вже за кілька днів хворобу підхопили король Альфонсо XIII, очільник уряду, та кілька міністрів. Поштові та телеграфні служби, банки мусили закритися, спалахи почалися серед робітників великих фабрик. Вважалося, що до країни хворобу занесли іспанські та португальські робітники, які поверталися залізницею із заробітків у Франції – там вони працювали замість молодих французів, мобілізованих на фронт Першої світової. В Іспанії хворобу називали «французьким грипом» або «солдатом Наполеона». Але в світі її називали «іспанкою» – за місцем виявлення [5].

Перша хвиля в Іспанії минула без великої смертності, але після сезону свят у вересні 1918 р. почався новий спалах. Друга хвиля (вересень–грудень 1918 р.), так само як і перша, давала найбільшу захворюваність серед людей молодого віку, але відзначалася більшою частотою ускладнень, передусім легень і серцево-судинної системи. Саме за рахунок цього вона була набагато більш злостісною. В березні–квітні 1919 р. сталася третя хвиля грипу – значно слабша, ніж попередня. Остаточно пандемія припинилася лише в 1920 р. Вже в жовтні 1918 р. рівень смертності, який складав в попередні роки у цьому місяці 40 померлих на 1 000 мешканців, підстрибнув до 160 людей. Середній рівень смертності серед хворих того місяця склав 3,8 %, з максимумом у 12,1 % в місті Бургос. Іспанські медики та ЗМІ почали бити на сполох. За офіційними даними, лише 1918 р. в Іспанії від хвороби померли 147 тисяч людей, і влада зафіксувала вперше за багато років скорочення населення на 83 тисячі людей. В країні перехворіли 8 з 21 млн мешканців. Карантинні заходи у багатьох державах влада вживала із затримкою або навіть після протестів, як це відбулося в Лейпцигу після протесту батьків школярів у жовтні 1918 р. [1, с. 30].

Звідки з'явилася «іспанка»? Ніхто точної відповіді, на жаль, не дає. Дискусії про місце, звідки поширилася хвороба, тривають.

Але домінує версія про те, що перші випадки виявили у штаті Канзас на початку 1918 р., а потім хвороба потрапила до Європи разом з американськими військами, яких направляли на фронт Першої світової у Франції. Відомо, що у лютому 1918 р. лікар Лорінг Майнер зареєстрував випадки зараження «іспанкою» в графстві Гаскелл у штаті Канзас. Він написав про «тяжкий грип» до журналу американської служби з охорони здоров'я Public Health Reports. Вже у березні 1918 р. новобранці з графства Гаскелл прибули до військового табору Кемп-Фанстон, де почалося масове захворювання, така ж доля чекала сусідній табір Форт-Райлі, де через зараження полягли сотні військових [4, с. 199].

Медсестра ВМФ США Джозі Браун, яка працювала 1918 р. в шпиталі ВМФ у Грейт-Лейкс, штат Іллінойс, розповідала про жахливу смертність серед молодих військових. «У нас не було часу лікувати їх (хворих. – ред.). Ми не міряли температуру, в нас навіть не було часу поміряти їм тиск. Ми давали їм

трохи гарячого тодді з віскі, це все, на що нам вистачало часу. В них була жахлива кровотеча з носа. Іноді кров просто стріляла через кімнату», – згадувала вона.

Проблема була в тому, що на той час антибіотики ще не використовували для лікування бактеріальних ускладнень вірусних інфекцій, а медики могли покладатися лише на аспірин [2].

Щодо українського досвіду боротьби. Насамперед, друга хвиля «іспанки» припала на добу Української Держави – правління гетьмана Скоропадського. Часи були перехідні – важкі й непевні, точилася запекла боротьба за владу, тож було не до «іспанки». Досить показовим є приклад Одеси. Перші випадки захворювання на новий грип в Одесі були зафіксовані ще в травні 1918 р. Вважається, що хворобу в місто «принесли» німці. Як відомо, наприкінці зими 1918 р. розпочалася австро-німецька окупація України; в Одесі згодом розміщувався австро-німецький гарнізон. До того ж у місті перебувала величезна кількість мігрантів з Росії, які тікали від більшовиків. Відомий лікар-патологоанатом Михайло Тізенгаузен, згодом завідувач кафедри патологічної анатомії Одеського медичного університету ім. І. Мечникова, писав у четвертому числі «Медико-санітарного збірника» за 1918 р.: «Пандемія грипу з надзвичайною силою в Одесі розвинулася наприкінці літа 1918 р. Перші випадки смерті були зареєстровані наприкінці серпня. Протягом вересня кількість зростала, і в перших числах жовтня сягнула максимальної позначки: 11 осіб на день. Згодом смертність почала швидко зменшуватися, але в листопаді, з початком холодної погоди, кількість смертей знову дещо зросла. За чотири місяці в лікарні померла 271 людина, всі – від пневмонії. В усіх випадках розтинів були виявлені запальні зміни, що мали особливий, типовий для пандемії 1918 р. характер геморагічної бронхопневмонії. Жодна епідемія в Одесі за останній час: ні холера, ні чума, ні висипний тиф, ні віспа не забрали за такий короткий проміжок часу стільки жертв...» [3, с. 211].

Водночас пандемія стала двигуном медичних досліджень, сприяла розробці антибіотиків та використанню вакцинації від грипу, які врятували мільйони життів. Саме під час спроби знайти причину пандемії британський бактеріолог Александер Флемінг у 1928 р. випадково виростив цвілевий гриб, який зупинив зростання стафілококів та інших бактерій. Він назвав цвілевий гриб пеніцилін, а інші британські вчені – Говард Флорі та Ернест Чейні – згодом розробили на його основі антибіотик, який почали використовувати під час Другої світової війни. 1945 р. усі троє вчених отримали Нобелівську премію з фізіології та медицини. Окрім того, з 1941 р. почали проводити вакцинацію проти грипу.

Джерела та література

1. Гриневич О. Й., Маркович І. Г. Грип H1N1: уроки пандемії. *Український медичний часопис*. 2010. № 5(79). С. 28–32.

2. Дорошенко К. Світові інтелектуали про наслідки пандемії коронавірусу для людства. ПАТ «НСТУ», 19.03.2020 р. URL: <https://suspilne.media/20654-svitovi-intelektuali-pro-naslidki-pandemii-koronavirusudla-ludstva/>

3. Пилипенко М. М., Шлапак І. П. Пневмонія в практиці лікаря анестезіолога. В кн.: Анестезіологія та інтенсивна терапія: підручник. Т. 2 / під ред. проф. І. П. Шлапака. Київ: Ника-Принт, 2015. 500 с.

4. Шлапак І. П., Голубовська О. А., Галушко О. А. Інфузійна терапія інфекційних хвороб: посібник-довідник практикуючого лікаря. Київ, 2015. 288 с.

5. Штогрін І. Пандемія коронавірусу: уроки для людства та України. Радіо Свобода. 21.03.2020 р. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/pandemiyakoronaviruskarantyn-vysnovky/30500165.html>

СЕКЦІЯ 7

АРХЕОЛОГІЧНІ СТУДІЇ: ЗДОБУТКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕНЬ

Дубяга Андрій

Донецький національний університет імені Василя Стуса

КОМПЛЕКСИ ОЗБРОЄННЯ З ПОХОВАНЬ ДНІПРО-ДОНСЬКОЇ КАТАКОМБНОЇ КУЛЬТУРИ

Анотація. У статті представлено частотні показники поховань Дніпро-Донської катакомбної культури з реманентом, що репрезентується як зброя, та проаналізовано комплекси зброї. Аналіз вказує на відсутність чіткої диференціації за видом озброєння в катакомбному суспільстві.

Ключові слова: бронзова доба, катакомбна культура, поховання, військова справа, зброя.

Abstract: the article presents the frequency of burials of the Dnieper-Don catacomb culture with stock, which is represented as a weapon, and analyzes the weapon complexes. The analysis shows the lack of clear differentiation by type of armament in the catacomb society.

Keywords: Bronze Age, catacomb culture, burial, military affairs, weapons.

Військова справа та комплекс озброєння катакомбної культурної спільноти реконструюється в переважній більшості на основі поховальних пам'яток, бо поселень досліджено мало, та і знахідки на них не можна вважати виразними. Водночас поховання є доволі специфічним джерелом, адже не тільки віддзеркалює соціальний статус та прижиттєву професійну спеціалізацію, а й має доволі потужне нашарування релігійних уявлень і світогляду [2, с. 192]. Саме тому будь-які реконструкції, що ґрунтуються на подібній базі, мають бути максимально зваженими та підкріпленими значним масивом поховань. Із зазначеного випливає,